

ACCESUL DESCHIS LA RESURSELE EDUCATIONALE

OPEN ACCESS TO EDUCATIONAL RESOURCES

Veronica SANDU, bibliotecar principal,
Biblioteca Științifică UPSC
ORCID: 0009-0007-0043-59
v.sandu333@gmail.com

Angela MALANIUC, bibliotecar, gr. II,
Biblioteca Științifică UPSC
ORCID: 0009-0000-4179-6509
v.sandu333@gmail.com

Veronica SANDU, head librarian,
CSPU, Scientific Library
Angela MALANIUC, librarian, II degree,
CSPU, Scientific Library

CZU: 378.091+004

DOI: 10.46727/c.v4.21-22-03-2024.p308-313

Abstract. The article explores the concept of Open Access to Educational Resources (OAER) and its impact in the educational context. It analyzes the evolution and significance of OAER in facilitating free access to educational materials, including textbooks, online courses, and other relevant resources. The benefits of OAER for various user categories, ranging from students to educators and educational institutions, are discussed. The article highlights the challenges and opportunities associated with the implementation of OAER and underscores its key role in democratizing education and promoting equal opportunities in learning. By examining current trends and relevant initiatives, the article provides a comprehensive perspective on how OAER contributes to the transformation of the educational landscape, opening doors to knowledge and learning for all.

Keywords: Open Access, educational resources, university library, digital manual.

„**Accesul Deschis** este o paradigmă de publicare a rezultatelor de cercetare științifică care permite accesul la conținutul operelor științifice ai căror autori înlesnesc acest lucru prin intermediul unei licențe deschise”. [12]

Prin conceptul de Acces Deschis se înțelege în prezent posibilitatea de a accesa, gratuit și online, documente digitale prin intermediul metodelor de diseminare a informației care sunt disponibile liber publicului pe internet. Aceasta permite utilizatorilor să citească, să descarce, să copieze, să distribuie, să tipărească, să caute sau să accedă la textele complete ale acestor articole. De asemenea, pot parcurge conținuturile pentru a le indexa, transmite ca date unui software sau utiliza în diverse scopuri, respectând legea, fără a întâmpina bariere financiare, legale sau tehnice, cu excepția celor inerente accesului la internet în sine. [1]

Resursele Educaționale Deschise (RED) sunt instrumentele și materialele pentru învățare, predare, cercetare sau alte scopuri educaționale, facilitate de tehnologiile informației și comunicațiilor, folosite în procesul de învățare, predare, cercetare sau cu alte obiective

educaționale, disponibile într-un format accesibil și sub o licență liberă, pe care le poți folosi, adapta și redistribui liber, fără constrângeri, în scopuri necomerciale. [4]

RED aduc numeroase beneficii și inovații majore în educație. Inovațiile au ca obiectiv eliminarea granițelor cauzate de poziția geografică, vârstă și chiar de posibilitățile financiare, oferind acces deschis la diverse și numeroase platforme susținute de profesori și forme de învățământ.

Odată cu dezvoltarea tehnologiei informației și a comunicațiilor, a internetului în special, modul clasic de a învăța a suferit transformări rapide și profunde. Tot mai evident este că ne îndreptăm spre o revoluție în educație.

Tehnologiile informaționale permit accesul și schimbul de resurse online. În procesul de predare-învățare-evaluare un rol deosebit îl are Internetul, care a devenit deseori un instrument de lucru indispensabil pentru mediul educațional. Până recent, majoritatea resurselor create erau protejate și necesitau autentificarea utilizatorilor pentru a permite accesul. Astăzi, cele mai multe resurse sunt create și publicate liber pe Internet. Utilizatorul este orientat să-și aleagă conținutul și instrumentele corespunzătoare propriilor interese, necesități și nivele de abilitate.

Tehnologiile moderne oferă o gamă largă de aplicații, acestea reprezentând fundația pentru un nou sistem de furnizare a educației și de construire a cunoașterii. Accesul Deschis la resursele educaționale contribuie la democratizarea educației și la inovarea procesului de predare. Prin intermediul Accesului Deschis, resursele educaționale devin disponibile pentru comunități și țări din întreaga lume, stimulând colaborarea globală în domeniul educației. Accesul Deschis la resursele educaționale contribuie la transformarea modului în care educația este livrată, experimentată și împărtășită la nivel global, este un catalizator pentru schimbarea și inovarea în domeniul educației. Flexibilitatea procesului de învățare devine o prioritate pentru instituțiile de învățământ în dezvoltarea propriilor resurse educaționale, accesarea resurselor deschise pentru a-și personaliza programele de studiu în funcție de specificul instituției. RED pot fi ajustate în funcție de nivelul de studiu al utilizatorilor, al preferințelor acestora, dar și de alte criterii, care ajută la atingerea obiectivelor și rezultatelor educaționale dorite. De asemenea, prin accesul lor liber, acestea ajută la stimularea creativității și inovației, contribuind la o educație accesibilă și de calitate.

Accesul Deschis la resursele educaționale a influențat fluxul tradițional al informației, facilitând competiția și noile modele de acces. În acest context al circuitului informațional modern, rolul bibliotecilor universitare devine tot mai important, acestea fiind afectate direct de aceste schimbări în mediul informațional.

Această expansiune a condus la schimbarea rolului bibliotecilor universitare din oferirea informației digitale și a necesităților de informare a utilizatorilor la dezvoltarea cooperării dintre instituțiile care furnizează conținut digital, la o mai mare concentrare asupra valorii informației și la necesitatea creării unor noi servicii sau îmbunătățirea celor existente, pentru a rămâne competitive în peisajul variat și complex al cercetării.

Bibliotecile universitare, fiind parte componentă a procesului educațional, au roluri cheie în evoluția Accesului Deschis a resurselor educaționale, prin activități de conștientizare, promovare și dezvoltare a repozitoriilor instituționale și a resurselor educaționale deschise, prin managementul datelor de cercetare și serviciile de asistență și instruire oferite. Bibliotecile desfășoară campanii pentru a crește conștientizarea în rândul comunității

academice cu privire la beneficiile Accesului Deschis. Campaniile includ informarea despre resursele deschise disponibile și promovarea practicilor de publicare deschisă. Pe acest segment, este realizată o activitate complexă de convingere a autorilor în vederea publicării lucrărilor în Acces Deschis. Aceste activități se desfășoară prin intermediul:

- sesiunilor de informare despre beneficiile Accesului Deschis, organizate pentru toată comunitatea academică, în colaborare cu IBN IDSI;
- trainingului și suportului tehnic pentru cercetători și autorii care doresc să își publice lucrările în mod deschis, oferind îndrumare cu privire la politicile editoriale, drepturile de autor și aspectele tehnice ale publicării deschise;
- cursurilor în inițierea utilizării resurselor educaționale;
- oferirii de suport pentru participarea la cursuri online deschise.

Majoritatea bibliotecilor universitare dezvoltă, creează și stochează conținut digital. Acest aspect schimbă așteptările și cerințele utilizatorilor care au nevoie să regăsească informația efectiv și eficient, iar accesibilitatea conținutului digital devine o oportunitate extrem de importantă în identificarea și utilizarea informației.

RED reprezintă materiale educaționale, cum ar fi documente, imagini, videoclipuri sau software, disponibile gratuit sau cu permisiunea de a fi reutilizate și redistribuite, deținând licențe deschise, ceea ce înseamnă că utilizatorii au libertatea de a le utiliza, modifica și distribui. Astfel, bibliotecile universitare au creat propriile resurse educaționale precum: biblioteci electronice, colecții electronice, arhive electronice, baze de date cu Acces Deschis, linkuri utile etc.

Una dintre inovațiile în domeniul educației constă în introducerea manualelor digitale. Generația actuală dispune de o remarcabilă competență în utilizarea tehnologiei digitale. Prin intermediul acestor manuale, utilizatorii interacționează constant cu calculatoarele, generând un nivel sporit de motivație. Implementarea noilor tehnologii educaționale conduce la schimbări fundamentale în cadrul sistemului educațional, influențând aspecte culturale, organizaționale și profesionale. Noile tehnologii educaționale oferă coordonare, ghidare, motivare și recunoaștere a meritoriilor din cadrul personalului. Ele furnizează utilizatorilor soluții pentru îmbunătățirea procesului de învățare, acces la tehnologii noi, stimulare, angajament și dobândirea de abilități noi pentru o viață mai bună.

Manualele deschise sunt materiale de învățare, disponibile gratuit online. Acestea pot acoperi o varietate de subiecte și pot fi utilizate de către elevi, studenți sau chiar de către profesori pentru a crea conținuturi personalizate pentru cursurile lor. Bibliotecile universitare au constituit colecții electronice diversificate, adaptate la specificul fiecărui departament al instituției. Aceste colecții cuprind atât manuale școlare, cât și resurse academice, inclusiv suporturi de curs, acoperind întregul spectru al nevoilor academice. O valoare deosebită o au suporturile de curs și Curricula disciplinelor ce permit să fie accesate de acasă fără a depinde de un anumit program. Cu ajutorul unei conexiuni la Internet se pot cauta mai multe cursuri dintr-un anumit domeniu având, astfel, acces la mai multe opinii.

Bibliotecile universitare promovează accesul liber la articolele științifice, susținând publicațiile cu Acces Deschis și facilitând descărcarea și utilizarea acestora pentru comunitatea academică. La fel, bibliotecile colaborează cu editorii, cercetătorii și instituții pentru a promova publicarea în reviste cu acces deschis sau pentru a găzdui resurse deschise. Ele furnizează accesul la astfel de resurse și sprijină dezvoltarea platformelor deschise.

Platforma Primo, elaborată de bibliotecile universitare din Republica Moldova, se distinge printr-o interfață interactivă ce oferă o experiență plăcută utilizatorilor, facilitând procesul de căutare și identificare a informațiilor. Catalogul electronic al Bibliotecii reprezintă o bază de date detaliată, conținând informații bibliografice esențiale despre resursele existente în cadrul colecțiilor bibliotecii.

Ce este LibUnivCatalog?

LibUnivCatalog este Catalogul partajat al bibliotecilor universitare din RM, participante în cadrul proiectului Tempus „Servicii Informaționale Moderne pentru Studii de calitate”. LibUnivCatalog are capacitatea de a oferi acces la informații calitative, rapid și cu exactitate, dintr-o gamă largă de resurse informaționale. Este o platformă interactivă care oferă satisfacție utilizatorilor prin procesul facil de căutare și regăsire a informației.

Bibliotecile universitare gestionează și mențin Repozitoriile Instituționale, unde sunt stocate lucrări academice și de cercetare realizate de membrii comunității universitare. Un repozitoriu instituțional este o colecție digitală deschisă, cumulativă, de lucrări academice și științifice, precum teze, articole de cercetare și prezentări produse de către membrii unei instituții academice sau de cercetare.

Repositoriul oferă:

- ✓ *Accesibilitate.* Un repozitoriu instituțional oferă Acces Deschis și gratuit la informațiile academice și de cercetare, ceea ce permite utilizatorilor să găsească și să utilizeze mai ușor aceste informații.
- ✓ *Arhivare.* Repozitoriile instituționale oferă o modalitate de arhivare a lucrărilor academice și de cercetare, asigurând astfel că acestea sunt păstrate și rămân accesibile pe termen lung.
- ✓ *Promovare.* Publicarea lucrărilor academice și de cercetare într-un repozitoriu instituțional poate crește vizibilitatea și impactul acestora prin expunerea la un public mai larg.
- ✓ *Autonomie.* Publicarea într-un repozitoriu instituțional oferă cercetătorilor o opțiune alternativă de publicare față de publicațiile comerciale, oferindu-le o mai mare autonomie în ceea ce privește drepturile de autor și accesibilitatea lucrărilor lor.
- ✓ *Evaluare.* Repozitoriile instituționale pot fi folosite și ca instrumente de evaluare a performanței și a impactului cercetătorilor și instituțiilor academice.

Repositoriile instituționale joacă un rol important în promovarea Accesului Deschis la informații academice și de cercetare, la arhivarea și promovarea acestora și în sprijinirea autonomiei cercetătorilor.

Bibliotecile universitare încurajează utilizarea licențelor deschise pentru publicații și resursele de cercetare, asigurând că acestea pot fi distribuite, refolosite și adaptate cu ușurință de către alți cercetători. Cele mai utilizate licențe deschise sunt de tipul Creative Commons.

De o importanță deosebită sunt sesiunile de consiliere și formare pentru cercetători, studenți și personalul academic, oferite de bibliotecile universitare, ce permit promovarea practicilor și instrumentelor asociate cu Accesul Deschis, cum ar fi publicarea în reviste deschise sau depozitarea datelor deschise, precum și utilizarea resurselor proprii deschise. Aceste sesiuni se realizează prin intermediul programelor: „În ajutor studentului anului I”, „În ajutor absolventului”, „În ajutor masterandului”, „În ajutor cadrelor didactice” etc.

Bibliotecile universitare promovează practici de cercetare reproductibilă, ajutând cercetătorii să își gestioneze eficient datele științifice, oferind îndrumări cu privire la planurile de management al datelor, la soluțiile de stocare, standardele de metadata și practicile de

partajare a datelor, să utilizeze instrumente deschise și să documenteze cercetarea în mod corespunzător. Unele activități în acest domeniu sunt: creare ORCID, atribuire DOI. Acest lucru este esențial, deoarece partajarea datelor de cercetare este o necesitate fundamentală a Științei Deschise și Accesului Deschis.

La fel de importante sunt și Bazele de date puse la dispoziția cercetătorilor, cadrelor didactice, studenților, masteranzilor și a întregii comunități. Bazele de date sunt depozite ce permit stocarea și descărcarea informațiilor utilizate ca instrument de regăsire a informației.

Articolele descărcate din baze de date deschise au o șansă mai mare de a fi citate, deoarece sunt mai accesibile și pot fi descoperite de către un număr mai mare de cititori și cercetători.

Bibliotecile universitare descărcă articolele și le stochează local, oferindu-le utilizatorilor flexibilitate în accesul la informații chiar și în absența unei conexiuni la internet.

Resursele cu Acces Deschis indirecte presupun crearea mediului în care utilizatorii se ajută. În acest sens, bibliotecile universitare au creat Tutoriale și Video-tutoriale, disponibile atât în format tradițional, cât și virtual. În acest mediu, utilizatorul poate utiliza biblioteca fără sprijinul bibliotecarului. [5]

Bibliotecile universitare, pentru a susține inițiativele deschise în promovarea Accesului Deschis și Științei Deschise, colaborează cu alte instituții academice și organizații la nivel național și internațional, precum și participarea la diverse proiecte care vizează facilitarea Accesului Deschis la cunoștințe. Participarea la proiectul internațional „Modernizarea bibliotecilor universitare” a deschis noi oportunități și instrumente în activitatea bibliotecilor universitare, în vederea diseminării informațiilor în Acces Deschis. Prin aceste acțiuni, bibliotecile universitare devin promotoare active ale Accesului Deschis, contribuind la transformarea modului în care cercetarea și cunoștințele sunt create, distribuite și utilizate în comunitate.

Concluzii:

În perspectiva bibliotecii universitare, adoptarea și promovarea Accesului Deschis la Resursele Educaționale constituie un pas semnificativ către transformarea rolului acesteia în sprijinirea proceselor educaționale și de cercetare. Concluziile în această abordare specifică ar putea include:

- În calitate de gardian al cunoașterii, biblioteca universitară devine o punte esențială între utilizatori și resursele educaționale, facilitând accesul deschis și nerestricționat la o varietate de materiale academice.
- Adoptarea Accesului Deschis la Resursele Educaționale consolidează poziția bibliotecii universitare ca partener activ în procesul educațional, oferind resurse variate și actualizate care susțin nevoile diverse ale comunității academice.
- Biblioteca universitară devine un promotor-cheie al principiilor de transparență și colaborare în cercetare, facilitând partajarea rezultatelor și a descoperirilor prin intermediul Accesului Deschis la Resursele Educaționale.
- Provocările legate de gestionarea corespunzătoare a drepturilor de autor, evaluarea și selecția resurselor relevante devin aspecte critice pentru biblioteci în cadrul implementării Accesului Deschis la Resursele Educaționale.

În acest context, se subliniază devotamentul bibliotecii universitare pentru susținerea învățării continue și cercetării prin facilitarea și promovarea Accesului Deschis la Resursele Educaționale. Astfel, biblioteca aduce o contribuție esențială la conturarea unui cadru educațional deschis, caracterizat prin echitate și orientare către viitor.

BIBLIOGRAFIE

1. *Budapest Open Access Initiative*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Budapest_Open_Access_Initiative .
2. Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 125-129, pp. 12-70. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: *LP266 din 07.09.23, MO347-350/14.09.23 art.611; în vigoare 14.09.23*.
3. CULICOV, N., *LIBUNIV CATALOG Catalog partajat a 7 Biblioteci universitare din Republica Moldova. Tutorial*, Bălți, 2017. 37p. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/ghid_tutorial/LibUniv_catalog_ro.pdf
4. GROSSECK, G., CRĂCIUN, D. *Ghid practic de resurse educationale si digitale pentru instruire online*. Timișoara: Editura Universității de Vest”, 2021. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/349394100_Ghid_practic_de_resurse_educationale_si_digitale_pentru_instruire_online
5. SANDU, Veronica, MALANIUC, Angela. *Resurse și servicii moderne de bibliotecă: suport pentru activitățile didactice și de cercetare științifică. Studiu de caz*. In: *Science and education: new approaches and perspectives*, Ed. 25, 24-25 martie 2023, Chișinău. Chișinău: (CEP UPSC, 2023, Seria 25, Vol.1, pp. 377-384. ISBN 978-9975-46-773-5. DOI: <https://doi.org/10.46727/c.v1.24-25-03-2023.p377-384>.
6. ȚURCAN, N. *Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație*. Chișinău: CEP USM, 2012. 324 p. ISBN 978-9975-71-253-8. Accesat în 29.02.2024.
7. ȚURCAN, N. *Politicile accesului deschis*. În: *Studia Universitatis*. 2010, nr. 3 (33), pp. 41-56. ISSN 1857-2081. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/706/%C5%A2urcan_Politicile_Accesului_%20Deschis.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Accesat în 29.02.2024.
8. Ce este Știința Deschisă?. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://cercetare.ubbcluj.ro/ro/stiinta-deschisa/>
9. „*Digital pe educared.ro - portal de materiale educaționale digitale*”. digital.educared.ro. Accesat în 29.02.2024.
10. Biblioteca resurse educationale gratuite. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://www.edumagic.eu/blog/post/resurse-educationale-gratuite>.
11. *Platformă cu idei de activități digitale și resurse educaționale deschise*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://digitaledu.ro/>
12. „*Proiectul „Curriculum relevant și educație deschisă pentru toți”. Resurse ISJ*”. online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://digital.educared.ro/resurse-educationale/resurse-isj>
13. *Resurse Educaționale Deschise*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://red.prodidactica.md/>
14. *Revista profesorului. Resurse Educaționale Deschise*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://revistaprofesorului.ro/resurse-educationale-deschise/>
15. *Utilizarea resurselor Web pentru educație*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://studentus.md/educatie/utilizarea-resurselor-web-pentru-educatie/>.
16. *Ce sunt Resursele Educaționale Deschise*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: <https://www.twinkl.ro/teaching-wiki/resursele-educationale-deschise>.
17. *Resurse educaționale deschise*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Resurse_educ%C8%9Bionale_deschise.
18. *Acces deschis*. [online], [citat 29.02.2024]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Acces_deschis. Accesat în 29.02.2024.